

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет
Кафедра релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету

Дмитро НЕЛІЦА
Філософський
факультет

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕЛІГІЯ І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ
для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	031 релігієзнавство
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Релігієзнавство
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Фенно Ірина Миколаївна, канд.філос..н., доцент кафедри релігієзнавства

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. (підпис, ПІБ, дата) (Маснікова І.В.) «31» 08 2022р.

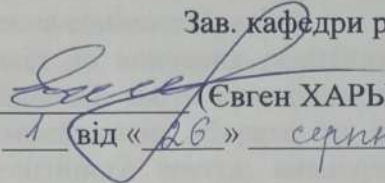
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Фенно Ірина Миколаївна, канд. філос. н., доцент кафедри релігієзнавства

Затверджено

« 26 » серпня 2021 р.

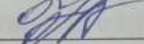
Зав. кафедри релігієзнавства

 (Євген ХАРЬКОВЩЕНКО)

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2021 р.

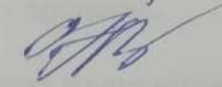
Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » серпня 2021 року

Трапицьова Ірина Миколаївна на 2022-2023 н.р. Лр № 2 від 31.08.2022 р.

Маслікова І.І.

ВСТУП

Мета дисципліни полягає у послідовному, системному викладенні знань про вплив глобалізації на функціонування релігій і з'ясуванні форм участі релігійних організацій у глобалізаційних процесах.

Вимоги до вибору навчальної дисципліни.

1. До початку вивчення курсу студенти повинен **знати** основні доктринальні положення релігій світу та основоположні теоретичні положення соціології релігії.

2. **Вміти** застосовувати міждисциплінарний підхід до вивчення релігійних феноменів; знати основи релігієзнавчої методології та термінології; вміти працювати з науковою та богословською літературою та критично її осмислювати; збирати та інтерпретувати джерела, що стосуються різних феноменів релігійного життя; аналізувати сутність, властивості та характеристики феноменів релігійного життя.

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; здатністю до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатністю використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Релігія і глобалізація» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у II семестрі освітнього рівня магістр. Навчальна дисципліна знайомить студентів з основними проявами глобалізаційних процесів і залучення до них релігій (враховуючи віроповчальні особливості, етичні доктрини, соціальні вчення, а також інституційний вимір функціонування релігії).

Завдання (навчальні цілі) – набуття студентами цілісного уявлення про залучення, роль і значення релігій в глобалізаційних процесах. Знати приклади залучення представників релігійних організацій до вирішення глобальних проблем, розуміти значення релігій в глобальній політиці та міжнародних відносинах ХХ-ХХІ ст, а також аналізувати прояви медіатизації релігії.

Предмет: роль і значення релігій в глобалізаційних процесах.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК. 1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК. 5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ФК. 1. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері релігієзнавства і на межі галузей знань, аналізувати наукові здобутки та результати релігієзнавчих напрямів і шкіл.

ФК. 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення у галузі релігієзнавства, розв'язувати сучасні релігієзнавчі проблеми

ФК. 8. Здатність надавати експертно-аналітичну оцінку та прогнозувати потенційні можливості використання релігії з метою деструктивного впливу на свідомість і психіку людей, розпізнавати найбільш поширені маніпуляційні стратегії.

ФК. 9. Здатність визначати й розробляти стратегічні пріоритети у галузі релігійної свободи і релігійної безпеки України з урахуванням особливостей державно-конфесійних та міжрелігійних відносин.

ФК. 10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові і прикладні проекти у сфері релігієзнавства, а також дотичні до неї міждисциплінарні проекти.

Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відс оток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Основні прояви та наслідки глобалізації	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна	5

			робота, усна доповідь, іспит	
1.2	Приклади залучення представників релігійних організацій до вирішення глобальних проблем;	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, підготовка самостійного дослідження	10
1.3	Етичні та соціальні вчення релігій світу;	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, підготовка презентації, іспит	5
1.4	Приклади участі релігійних інституцій у геополітичних процесах	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	10
1.5	Форми присутності релігійних організацій у сучасному інформаційному просторі;	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, іспит	10
	Вміти:			
2.1	Виявляти сучасні тенденції у релігійному житті під впливом глобалізації;	Лекція, самостійна робота	Усні доповіді	5
2.2	Визначати причини та прогнозувати наслідки демографічних проблем сучасності та виявляти релігійний фактор в них;	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, підготовка самостійного дослідження	10
2.3	Інтерпретувати роль релігійного чинника у міжнародних конфліктах сучасності;	Лекція, семінар, самостійна робота	письмова контрольна робота, іспит	5
2.4	Розрізняти напрямки діяльності релігійних організацій у вирішенні глобальних проблем.	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	10
2.5	Визначати рівень залучення інтернет-технологій до діяльності релігійних організацій;	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, підготовка презентації, іспит	10
	комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, іспит	3
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої релігієзнавчої літератури під час підготовки до семінарських занять та виконанні самостійних робіт	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота, підготовка самостійного дослідження	3
3.3	презентувати результати проведених релігієзнавчих досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, презентацій, конспектів	Самостійна робота, семінари	Дискусії	3

	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацювати літературу із релігієзнавчих досліджень проблем свободи совісті, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, підготовка презентації, іспит	2
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із ідентифікацією та аналізом наукових досліджень релігійних феноменів на основі принципів академічного релігієзнавства;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота, підготовка презентації	5
4.3	нести відповідальність за достовірність та конфесійну незаангажованість проведених досліджень.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, іспит	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.5	2.1	2.2	2.3	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2 - 4.3
ПРН. 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного розв'язання складних задач у сфері релігієзнавства, дотримуватися правил академічної доброчесності	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		
ПРН. 6. Ефективно взаємодіяти у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різних рівнів, релігійними організаціями, віруючими й невіруючими особами.				+			+			+	+	+	+
ПРН. 8. Систематизувати факти релігійного життя суспільства, інтерпретувати релігійні події та явища на основі розуміння специфіки впливу релігії на суспільні процеси.		+		+		+	+	+					+
ПРН. 12. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері релігієзнавства, обирати ефективні методики та інструменти дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки		+		+			+	+			+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.5); (**комунікація** 3.1-3.3); (**автономність та відповідальність** 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах: РН 1.1, 1.2, 1.5, 2.1, 2.4, 2.6, 4.1, 4.3 –20 / 32 балів

2. **Самостійна робота** (підготовка презентації): РН – 1.3, 2.5, 4.1, 4.2 - 5 / 8 балів
3. **Самостійна робота.** Підготовка дослідження на тему «Використання інтернет-ресурсів у діяльності релігійних організацій»: РН – 1.2, 2.2, 3.2 - 5 / 10
4. **Контрольна робота:** РН – 1.1, 1.4, 2.3, 3.2, 4.2 - 6 / 10 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (підготовка презентації та самостійного дослідження). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 60 балів
- в мінімальному вимірі 36 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі – РН 1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 2.3, 2.5, 3.1, 4.1, 4.3 – 24/40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 балів	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 2, 4, 5, 7-9 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«5» x 4 = 20	«8» x 4 = 32
Самостійна робота	Підготовка презентації на тему «Пандемія Covid та релігійні аспекти»	«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 8
	Підготовка дослідження на	«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 10

	тему «Використання інтернет-ресурсів у діяльності релігійних організацій»		
Контрольна робота	До тем 1-9	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10
Загальна семестрова оцінка		36	60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь:

8-7 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

6-5 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

4-3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2-1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота (Підготовка презентації на тему «Пандемія Covid та релігійні аспекти»):

8 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження / підсумкової контрольної роботи

7-6 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи. Допускаються несуттєві неточності

5-4 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

3-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

3. Самостійна робота (Підготовка міні-дослідження на тему «Використання інтернет-ресурсів у діяльності релігійних організацій») та контрольна робота:

10-9 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження / підсумкової контрольної роботи

8-7 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи. Допускаються несуттєві неточності

6-4 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

3-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

7.3 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ Теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Змістовний модуль 1 «Вступ до курсу. Релігія та глобальні проблеми людства»				
1.	Вступ до курсу. Глобалізація: загальна характеристика, прояви та етапи	2		4
2.	Реакція релігії та глобалізаційні процеси: інституційний вимір	2	2	4
3.	Залучення релігій до вирішення глобальних проблем людства	2		6
4.	Природоохоронний потенціал релігій	2	2	4
5.	Релігійний фактор у демографічних проблемах	2	2	4
6.	<i>С.Р. Підготовка презентації на тему «Пандемія Covid та релігійні аспекти»</i>	2		20
Змістовний модуль 2 «Глобальна політика та релігія, сучасні медіа та релігія»				
7.	Релігія як інституційний ресурс світової політики	4	2	4
8.	Релігія в міжнародних конфліктах ХХ-ХХІ ст.	4	2	4
9.	Релігія в інформаційному просторі сучасності	4	2	4

10.	Медіатизація релігії	2		6
11.	<i>С.Р. Підготовка міні-дослідження на тему «Використання інтернет-ресурсів у діяльності релігійних організацій»</i>			20
12.	контрольна робота	2		
	Всього:	28	12	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 28 год.

Семінарські заняття – 12 год.

Самостійна робота – 80 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття. – Львів: Видавництво УКУ, 2013. – 504 с.
2. Казанова Хосе. Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація / переклад з англ. Романа Скакуна. Львів: Видавництво Українського католицького університету 2019, 348 с.
3. Козиряцька, С. А. Мережеві християнські видання українського медіапростору : монографія / С. А. Козиряцька. – Запоріжжя : Просвіта, 2017.– 192 с.
4. Практичне релігієзнавство. Колективна монографія. - К.: Українська конфедерація журналістів та Українська асоціація релігієзнавства, 2012. - 315с.
5. Саух П.Ю. Сучасні виклики глобалізованої епохи: суспільство і церква у пошуках відповідей // Україна і Ватикан: до і після Ватиканського собору / За ред. проф. А.Колодного, Л. Филипович, П. Яроцького. – К. : УАР, 2013.
6. Церква і медіа. Сім кроків до порозуміння / Бабинська С., Завадська Ю., Карапінка М., О. Кулигіна – К.: Вид – во «Ездра», 2012. – 240 с.
7. Christianity and Ecology: Seeking the Well-Being of Earth and Humans / Hessel, Dieter T. Ruether, Rosemary Radford. – Paperback, 2000
8. Daniel Gobiewski Religion and Globalization: New Possibilities, Furthering Challenges // <https://www.e-ir.info/2014/07/16/religion-and-globalization-new-possibilities-furthering-challenges/>

Додаткова:

1. Гелл Д., Е. МакГрю, Д. Голдбрайт, Дж.Перратон. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура. Пер. з англ. Переднє слово Ю. Павленка. – К.: Фенікс, 2003. – 584 с.
2. Дарморіз, О. Формування людини нового типу та трансформація релігійності в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/aug/5860/darmorizvizi2016.pdf>
3. Єленський В. Глобальні тенденції релігійного розвитку у ХХІ столітті // <https://credo.pro/2009/10/6356>
4. Задоянчук, О.О. Особливості сприйняття УПЦ в засобах масової інформації України: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.11 / О.О. Задоянчук ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2016. — 20 с.
5. Ломачинська, І.М. Використання релігійної пропаганди в російськоукраїнській інформаційній війні / І.М.Ломачинська // Філософськогуманітарні читання: зб. Наук. праць. – 2015. - Вип. 2. – С.114 – 119
6. Лубський В. І. Сучасний іслам і питання війни і миру / В. І. Лубський. – Київ: "Знання" України, 1990. – 48 с.

7. Саух Петро Культура і релігія перед викликами глобалізації: демаркація меж впливу // <http://surl.li/bibgo>
8. Свистунов С. Глобалізація і міжконфесійні комунікації // https://www.researchgate.net/publication/330531162_Globalizacia_i_mizkonfesijni_komunikacii
9. Севаст'янів, У.П. Віртуальна реальність як чинник трансформацій форм релігійності сучасної людини : автореф. дис. канд. філос. н. – Житомир, 2019. – 20 с
10. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2015. – 556 с.
11. Фенно І. М. Співвідношення екології та релігії як релігієзнавча проблема (історіографічні нариси) // Релігієзнавчі нариси. - 2011. - № 2. - С. 107-118
12. Филипович Л. Глобалізація релігійного життя та перспективи конфесійного розвитку в Україні // Релігія та соціум. – 2010. №2 (4). // [http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup2\(4\)/1.pdf](http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup2(4)/1.pdf)